

L'evolució tecnològica, un canvi d'era

En aquest final de mil·lenni, el fenomen tecnològic i cultural més important és Internet, que esdevé la gran revolució de les comunicacions en un moment de canvi cultural associat a l'emergència de les tecnologies interactives de la comunicació.

En un moment de globalització de l'economia, la política i la cultura, s'està produint de manera molt accelerada un procés de transformació i evolució dels sistemes de comunicació, tot i que encara es desconeix quina forma adoptarà aquest procés en un futur no massa llunyà. La característica principal de l'actual canvi tecnològic, però, és la convergència entre telecomunicacions, radiotelevisió i informàtica impulsada per les creixents possibilitats de connectivitat que

permeten els sistemes digitals. Les tecnologies de la informació i la comunicació modifiquen les relacions entre les persones i entre les persones i el medi social i natural i, en aquest sentit, Internet recull les noves formes d'organització social que comporta aquest canvi tecnològic, ja que permet la descentralització de la informació, la interactivitat i la personalització. L'impacte social d'aquestes tecnologies de la informació i la comunicació és l'objecte d'un estudi que elaboren semestralment,

des del maig del 1998, els professors de la Universitat Autònoma de Barcelona Enric Marín i Joan Manuel Tresserras en col·laboració amb la Fundació Jaume Bofill. L'estudi, l'han fet des d'una perspectiva històrica i posant èmfasi, doncs, en els canvis culturals que s'han produït en el passat lligats a l'evolució dels sistemes de comunicació, per analitzar el canvi actual. I a més, partint de la base que les noves tecnologies no solament poden servir al poder establert, sinó que també poden te-

ARXIU

nir un potencial modernitzador i democratitzador, de caràcter progressista. En aquest sentit, els autors són especialment crítics amb els sectors d'esquerra, que només fan un discurs apocalíptic respecte a les noves tecnologies.

La impremta i Internet. Vivim una crisi de canvi d'era –diu l'estudi–, de canvi de model econòmic, de transformació accelerada de les formes de vida, de la cultura... I en aquests moments, Internet és, després de la impremta, el mitjà de comunicació que més clarament identifica una frontera cultural, tot i que l'impacte social d'aquestes dues innovacions ha seguit uns ritmes diferents: mentre que les conseqüències socials de la impremta no són del tot visibles fins al desplegament de la premsa de masses, l'impacte social d'Internet ha significat en pocs anys l'emergència d'un nou ecosistema comunicatiu. Actualment, el fenomen d'Internet s'ha universalitzat i hi ha una demanda social molt potent.

En Joan Manuel Tresserras explica que "hi ha un canvi d'era però tampoc cal exagerar. El canvi cultural a partir de l'acceleració en la disponibilitat de la informació pot acabar produint que les generacions més joves tinguin un sistema operatiu mental muntat d'una altra manera, és a dir, així com a les societats orals es donava importància a la memòria, ara s'està conformant una nova manera de pensar en què la imatge, la velocitat de combinació i la intuïció són cada vegada més importants". I a més afegeix que "en aquest canvi d'era es reconeix que la realitat és complexa i, per tant, desapareix la certesa d'estar en possessió de la veritat, de manera que es valora qualsevol forma de coneixement".

El desenvolupament de les tecnologies de la informació i la comunicació obren possibilitats de transformació cultural però no són la garantia de cap utopia democràtica i igualitària. Així, aquestes tecnologies poden permetre un millor equilibri social però també poden obrir unes esquerdes profundes: esquerdes socials (entre el món desenvolupat i les societats dependents) i culturals (entre la gent amb coneixement de les noves tecnologies i els nous analfabets, sense possibilitats d'incorporar-se a la nova societat). "De fet –diu Tresserras– les noves tecnolo-

ARXIU

gies poden tenir un potencial alliberador com el que va tenir la premsa o la TV, però el perill fonamental d'aquest canvi és que es fa tan ràpid i sota la dinàmica del mercat que es poden generar bosses de població excloses de la societat." Per això els autors de l'estudi consideren que "hi ha d'haver una aposta política per superar les fractures socials i culturals, amb actuacions concretes que garanteixin l'alfabetització generalitzada i la capacitació en l'ús de les noves tecnologies".

A Catalunya, aquesta actuació política ve donada per la creació del Comissionat per a la Societat de la Informació, a iniciativa del govern de la Generalitat. Segons els autors de l'estudi, aquesta és una iniciativa necessària i oportuna per impulsar l'acció del govern en el procés de canvi cultural, malgrat les mancances que pateix Catalunya, com ara un mal sistema de finançament, dèficit de sobirania política o processos de liberalització de mercats dissenyats en clau espanyola. En aquest sentit, en Joan Manuel Tresserras considera que "les cultures petites no ho poden fer tot bé perquè són petites però, precisament per això, tenen avantatges que han de saber aprofitar per destacar en algun aspecte, han de ser capaces de projectar els seus estereotips positius en el marc de la globalitat, i aquí, Catalunya pot afrontar en pocs anys aquest procés de canvi i ser un país punter en el des-

envolupament d'aquests nous sectors".

La Catalunya-Xarxa. Catalunya té una sensibilitat especial pels avenços tecnològics i, pel que fa a Internet, mostra una vitalitat sorprenentment elevada en comparació amb l'estat espanyol i amb Europa: a Catalunya hi ha una tercera part dels internautes de l'estat espanyol. Un factor clau per al desenvolupament d'Internet és l'impuls de les transaccions comercials, especialment el telecomerç i el teletreball, que són les dues activitats que estan objectivant l'interès social de la xarxa global. El futur de la xarxa, però, també ve donat per les prestacions de la banda ampla. Actualment, la implantació de la xarxa de cable és lenta però necessària, ja que la superioritat tècnica del cable permetrà resoldre els problemes de lentitud que actualment té Internet. Ara bé, "la xarxa de cable només arribarà als nuclis de població que justifiquin la seva instal·lació i a la resta, s'hi haurà d'arribar a través de la transmissió de senyal digital-terrestre", explica Tresserras i, afegeix, a més, que "el cable és un element fonamental d'ordenació del territori perquè permetrà crear una Catalunya més equilibrada que utilitzi les xarxes com a sistema nerviós sense necessitat de centralitzar-ho tot a Barcelona". D'aquesta manera, diu l'estudi, el cable i Internet poden ser el sistema nerviós de la Catalunya-xarxa, que podria designar una utopia superadora de l'ideal de la Catalunya-ciutat.

Teresa Salas

Enric Marín i Joan Manuel Tresserras. *Seguiment de l'impacte social de les noves tecnologies de la informació i la comunicació.* Publicació semestral de FUS Grup de Fundacions.

Número 1: Col·lecció "Finestra Oberta" 2, maig 1998

Número 2: Col·lecció "Finestra Oberta" 5, octubre 1998

Número 3: Col·lecció "Finestra Oberta" 10, maig 1999

Disponibles gratuïtament a la seu de les Fundacions FUS:

C/ Provença, 324, 1r, 08037 Barcelona
Tel. 934588700. Fax 934588708 / 8710
Correu electrònic: bofill@fus.org i també a la pàgina web: www.blues.uab/incom